

« zurück blättern vor »

HERGIEWET subst. m., ab 1531; auch *ergewert*, *ergwet*, *hergewet*, *hergwert*, *hergwet*, *herweget*, *herwegiet*; ‘Dinge, die zur Ausstattung eines Ritters gehören und nach dessen Tod von einem männlichen Nachkommen geerbt werden’ – ‘rzeczy należące do wyposażenia rycerskiego przekazywane w spadku męskim potomkom’: (1531) 1973 Cervus 50v *Arma bellica hergwet vel voienna zbroia*. ○ (1546) 1961 InwMieszcz nr 13, SPXVI *Ergwet: zbroja na jednego mąza*. ○ 1559 GroicPorz gg2, SPXVI *Bo Gieradę / to iefth sprzęt y vbiór niewieści [...] bliższa po zmártey Niewieście bierze. A Hergewet / to iefst zbroię / bliższy po zmárłym Mężu*. ○ 1559 GroicPorz oo3v, SPXVI *O Gieradzie y o Hergiewecie*. ○ 1581 SzczerbSpecSax 167, SPXVI *HErgwet innego nieieft / iedno rzeczy do wyprawy woienney potrzebne [...] Do Hergewetu álbo rzeczy woiennych nalezy / Koń co lepszý ósiodłany / miecz / zbroia co lepsza ná iednego człowieká ktorą zmárty miał czásu śmierci / tarcz / álbo puklerz / fzáty powszednie / pościel woienna / to iefst / tożko z poduszka / dwie prześcieradła / miednicá iedná / obrus ieden z ręcznikiem / koćiel ieden / álbo co iemu podobneg^o. A to iefst prawdziwy Hergweth*. ○ (1591) 1961 InwMieszcz nr 284, SPXVI *Ergewerth: miecz, mieczyk, 2 krzośce, 2 długie rusznice, pancersz, noženki srebrem oprawne za fl. 2 gr. 10*. ○ 1636 Żebr.Ow. 313, L *Sam twóy hergwet ftróit turnieie*. ○ [LBel.] 1788 Dub.100 Zyg.Aug., L *Hergwert i gierada iuż nie maią bydź osobno wydzielone, iedno wszyftek fstatek po zmárłym, bądź po męzczyźnie albo białyglowie, ma isdź w równy dział między potomki*. – SPXVI, CN, TR, L, SWIL (praw. prze.), SW (stp.). ◇ **Var:** *ergewert* subst. m., [hapax] (1591) 1961 InwMieszcz nr 284, SPXVI – nur SPXVI; *ergwet* subst. m., [hapax] (1546) 1961 InwMieszcz nr 13, SPXVI – nur SPXVI; *hergewet* subst. m., 1559 GroicPorz gg2, SPXVI ○ [LBel.] 1581 SzczerbSpecSax 167, SPXVI – nur SPXVI; *hergiewet* subst. m., [einzQu.] 1559 GroicPorz oo3v, SPXVI – SPXVI, L, SWIL, SW (stp.); *hergwert* subst. m., [hapax] 1788 Dub.100 Zyg.Aug., L – L, SWIL, SW (stp.); *hergwet* subst. m., (1531) 1973 Cervus 50v ○ [LBel.] 1636 Żebr.Ow. 313, L – SPXVI, L, SW (stp.); *herweget* subst. m., 1776 Dudz 39, MAY ○ [LBel.] 1780 Włodek SI, MAY – nur CN; *herwegiet* subst. m. – TR, L, SWIL, SW (stp.). ◇ **Etym: 1)** mhd. *hergewaete* subst. n., ‘Kriegsrüstung, Rüstung’, LEX. **2)** nhd. *Heergewette* subst. n., ‘Bestandteile einer Kriegsrüstung’, GRI. ◇ **Konk:** †*rynsztunek*. ◇ **Der:** *hergwetowy* adj., [hapax] 1581 SzczerbSpecSax 123, SPXVI, zuerst geb. L. ❖ Es handelt sich um einen Rechtsterminus; unsere Belege stammen entweder aus Rechtstexten (1531, 1559, 1788) oder aus Inventarverzeichnissen. Allerdings beweist der Beleg von 1636 (Ovidübersetzung, und zwar in rhetorischer Verwendung), daß *hergwet* zum Allgemeinwortschatz gehörte

und in der Dichtung verwendet werden konnte. Ende des 18. Jhs. als
ungewöhnlich bzw. veraltet bezeichnet (so DUDZIŃSKI 1776 und Włodek SI
1780, MAY). Das Wort gehört zum alten westgermanischen
Rechtswortschatz (vgl. angelsächsisch *here-geatu*) und bedeutet
‘Kriegsausrüstung’. Vgl. ENCYCLOPEDIA BRITANNICA s. v. *heriot*.

« zurück blättern vor »